

DOI 10.18372/2786-5495.1.20606

УДК 378.147:005.322:005.96

Сергієнко Тетяна Іванівна

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри бізнесу та управління,

Національний університет «Запорізька політехніка»,

м. Запоріжжя, Україна

Sergienko7921@gmail.com

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ТА ПІДПРИЄМЦІВ

***Анотація.** У статті досліджено концепцію інноваційного освітнього середовища як ключового чинника у підготовці конкурентоспроможних фахівців у сферах менеджменту та підприємництва. Здійснено аналіз сучасних підходів до формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти, зокрема в умовах інтеграції освіти, науки та бізнесу. Розглянуто роль цифрових технологій, міждисциплінарного навчання, гейміфікації, менторства та проєктної діяльності у розвитку лідерських компетентностей. Підкреслено важливість формування інноваційного мислення, стратегічного бачення, емоційного інтелекту та комунікативної гнучкості як складових ефективного лідерства. Окрему увагу приділено прикладам впровадження інноваційних освітніх практик у вищих навчальних закладах, які забезпечують тісну взаємодію з реальним бізнес-середовищем. Авторка обґрунтовує необхідність трансформації традиційних освітніх моделей відповідно до потреб ринку праці XXI століття для успішної підготовки управлінців і підприємців нового покоління.*

Ключові слова: інноваційне освітнє середовище, лідерські якості, управлінська освіта, підприємництво, інтеграція освіти і бізнесу, проєктне навчання, компетентнісний підхід.

Annotation. *The article explores the concept of an innovative educational environment as a key factor in preparing competitive specialists in the fields of management and entrepreneurship. It analyzes modern approaches to the development of leadership qualities in higher education students, particularly in the context of the integration of education, science, and business. The role of digital technologies, interdisciplinary learning, gamification, mentorship, and project-based activities in developing leadership competencies is discussed. The importance of fostering innovative thinking, strategic vision, emotional intelligence, and communication flexibility as components of effective leadership is emphasized. Special attention is given to examples of the implementation of innovative educational practices in higher education institutions that ensure close interaction with the real business environment. The author justifies the need for the transformation of traditional educational models in line with the needs of the 21st-century labor market to successfully prepare the new generation of managers and entrepreneurs.*

Key words: *innovative educational environment, leadership qualities, management education, entrepreneurship, integration of education and business, project-based learning, competency-based approach.*

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі, що швидко змінюється, освітні системи стикаються з новими викликами, зокрема потребою у підготовці фахівців, здатних успішно діяти в умовах глобалізації, цифровізації та інтеграції різних сфер діяльності. Це особливо стосується менеджерів та підприємців, яких необхідно готувати до швидко мінливого бізнес-середовища. У зв'язку з цими вимогами важливим є формування інноваційного освітнього середовища, яке сприятиме розвитку лідерських

компетентностей, здатності до стратегічного мислення та прийняття рішень в умовах невизначеності.

Інтеграція освіти, науки і бізнесу є важливим елементом для розвитку цих якостей у майбутніх управлінцях та підприємцях. Запровадження інноваційних технологій, таких як цифрові інструменти, гейміфікація, проєктне навчання та менторство, сприяє активному розвитку лідерських якостей, комунікативних навичок та здатності до інноваційного мислення. Ці освітні практики допомагають адаптувати навчальні моделі до потреб сучасного ринку праці, оскільки вони дозволяють студентам не лише освоювати теоретичні знання, але й отримувати практичні навички, що є необхідними для успішного ведення бізнесу та ефективного управління.

Таким чином, дослідження інноваційного освітнього середовища як простору для формування лідерських якостей є важливим для підготовки фахівців, готових до викликів XXI століття.

Метою статті є дослідження ролі інноваційного освітнього середовища у формуванні лідерських компетентностей у майбутніх управлінців та підприємців. Також важливо вивчити сучасні підходи до інтеграції освіти, науки та бізнесу для розвитку необхідних компетентностей, здатних забезпечити ефективне лідерство та успішну підприємницьку діяльність. Стаття також має на меті виявити інноваційні практики та педагогічні методи, що сприяють розвитку стратегічного мислення, емоційного інтелекту та комунікативної гнучкості, а також обґрунтувати необхідність трансформації традиційних освітніх моделей відповідно до вимог ринку праці XXI століття.

Результати дослідження. Аналізуючи проблему, можна зазначити, що розвиток лідерських компетентностей у майбутніх управлінців та підприємців у сучасних умовах вимагає впровадження новітніх підходів, зокрема інтеграції освітніх технологій та інструментів. Активне використання мультимедійних платформ, онлайн-курсів, віртуальних симуляцій та проєктного навчання сприяє формуванню необхідних компетентностей. Така взаємодія між навчальними закладами та бізнес-середовищем дозволяє студентам не лише

здобувати теоретичні знання, але й отримувати практичні навички через стажування, участь у бізнес-симуляціях та співпрацю з підприємцями.

Незважаючи на значний науковий інтерес до цієї теми, зокрема у питаннях гуманізації, гуманітаризації та філософії освіти, залишаються невирішені питання щодо ролі цифрових технологій, проєктного навчання та менторства в освітньому процесі. Вивченням цих аспектів займалися дослідники, серед яких В. Андрущенко, О. Базалук, В. Кремень, Н. Булгакова, В. Ортинський та інші. Зокрема, питання професійно-педагогічної підготовки вчителів та стратегій формування їх професіоналізму висвітлено в працях таких учених, як А. Алексюк, Г. Васянович, С. Вишнякова, І. Зязюна, Н. Мукан, Л. Онищук та ін. Це свідчить про важливість визначення ефективних моделей взаємодії між навчальними закладами та бізнес-середовищем для успішної підготовки майбутніх управлінців і підприємців до викликів сучасного ринку праці. Також важливим є визначення ефективних моделей взаємодії між навчальними закладами та бізнес-середовищем для успішної підготовки майбутніх управлінців і підприємців до викликів сучасного ринку праці. Концепція інноваційного освітнього середовища є важливим елементом сучасної освіти, особливо в контексті підготовки конкурентоспроможних фахівців у сферах менеджменту та підприємництва. Таке середовище передбачає створення умов для інтеграції новітніх освітніх технологій, активного застосування інтерактивних методів навчання та використання цифрових платформ, що дозволяють значно підвищити ефективність навчального процесу. Окрім того, інноваційне освітнє середовище передбачає гнучкість та адаптивність навчальних програм, що здатні швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, технологічному прогресі та вимогах до професійних компетентностей [1, с. 24].

Ключовими аспектами цього середовища є активне використання мультимедійних технологій, платформ для онлайн-курсів програм, віртуальних симуляцій та інших інструментів, що дозволяють студентам здобувати практичні навички у реальних умовах [10, с. 63]. Одним із важливих елементів є інтерактивне навчання, яке сприяє розвитку критичного мислення,

творчого підходу до вирішення проблем, а також глибокого розуміння теоретичних основ, що необхідні для практичної діяльності в управлінні та підприємстві. Особлива увага в концепції інноваційного освітнього середовища приділяється тісній взаємодії з реальним бізнес-середовищем. Це дозволяє студентам не лише ознайомитися з теоретичними аспектами бізнес-процесів, але й отримати практичний досвід через стажування, проєктну діяльність, участь у бізнес-симуляціях, а також через менторство та співпрацю з підприємцями. Така інтеграція освіти з бізнес-середовищем дозволяє студентам розвивати не лише професійні компетентності, але й особистісні якості, необхідні для успішного лідерства, зокрема емоційний інтелект, комунікативні навички та здатність до прийняття рішень у динамічних і складних ситуаціях.

Таким чином, інноваційне освітнє середовище відіграє ключову роль у підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних адаптуватися до швидко змінюваних умов сучасного ринку праці [9]. Воно створює фундамент для застосування інноваційних підходів у бізнес-практиці та ефективного управління організаціями. У цьому контексті сучасні підходи до формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти акцентують увагу на комплексному розвитку тих компетентностей, які є необхідними для успішного управлінського та підприємницького лідерства [2, с. 163]. В умовах інтеграції освіти, науки та бізнесу цей процес набуває нових акцентів, зокрема завдяки застосуванню інноваційних освітніх технологій, інтерактивних методів навчання та співпраці з реальним бізнес-середовищем (табл. 1).

Сучасні підходи до формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти охоплюють широкий спектр інноваційних методів, зокрема застосування цифрових технологій, міждисциплінарного навчання, гейміфікації, менторства та проєктної діяльності [5, с. 234]. Це дозволяє комплексно розвивати ключові компетентності, необхідні для успішного лідерства. Кожен з цих підходів відіграє важливу роль у розвитку стратегічного мислення, комунікаційної гнучкості, здатності до прийняття рішень в умовах змін і інновацій.

**Сучасні підходи до формування лідерських якостей
у здобувачів вищої освіти**

Підхід	Опис	Розвиток лідерських компетентностей
Цифрові технології	Використання онлайн-курсів, платформ для дистанційного навчання, аналітичних інструментів.	Розвиток технологічної грамотності, прийняття рішень на основі даних, критичне мислення.
Міждисциплінарне навчання	Навчання, яке охоплює різні галузі знань та інтегрує їх у навчальний процес.	Формування стратегічного мислення, здатність працювати з різними видами інформації, адаптація до змін.
Гейміфікація	Впровадження елементів ігор та ігрових механізмів у навчальний процес.	Покращення командної роботи, комунікаційних навичок, прийняття рішень в умовах невизначеності та змін.
Менторство	Співпраця студентів з досвідченими фахівцями через менторські програми.	Розвиток практичних навичок лідерства, отримання порад щодо кар'єри, підприємницької діяльності та особистісного розвитку.
Проектна діяльність	Робота над реальними проектами, що включають співпрацю з бізнесом та вирішення реальних завдань.	Розвиток навичок управління проектами, вирішення проблем, прийняття рішень в команді та лідерство в складних ситуаціях.

Інтеграція цих підходів у навчальний процес забезпечує підготовку фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасного бізнес-середовища.

У швидко змінюваному світі, де високі вимоги ставляться до фахівців, цифрові технології стають невід'ємною складовою процесу формування лідерських компетентностей. Використання онлайн-платформ, великих даних, аналітичних інструментів і штучного інтелекту надає студентам не лише можливість освоїти нові знання, але й навчитися приймати обґрунтовані рішення, спираючись на дані. Це допомагає формувати критичне мислення та стратегічне бачення, що є основою ефективного лідерства в сучасному бізнес-середовищі [3, с. 22].

Міждисциплінарне навчання є ще одним важливим елементом розвитку лідерських якостей, оскільки забезпечує студентам знання з різних галузей, даючи змогу побачити глобальні тенденції та розв'язувати складні,

багатогранні проблеми. Таке навчання розвиває здатність інтегрувати різні підходи та точки зору, що є важливим для стратегічного планування та прийняття рішень у ситуаціях високої невизначеності [4, с. 121].

Гейміфікація, як інноваційна освітня технологія, активно сприяє розвитку комунікаційних навичок, командної роботи та творчого підходу до вирішення проблем. Впровадження ігрових елементів у навчальний процес створює динамічні ситуації, що мотивують студентів приймати рішення в умовах конкуренції та постійних змін.

Менторство, яке передбачає співпрацю студентів з досвідченими фахівцями, дає можливість молодим лідерам розвивати свої професійні навички, обмінюватися досвідом та адаптуватися до реальних умов бізнесу. Менторські програми дозволяють розвивати емоційний інтелект та комунікативну гнучкість — важливі складові ефективного лідерства [6, с. 97].

Проектна діяльність, як інструмент навчання, дає студентам змогу не лише отримувати теоретичні знання, але й застосовувати їх у реальних умовах бізнесу. Спільна робота над проектами з представниками бізнес-середовища сприяє розвитку управлінських навичок, фінансової грамотності, а також здатності вирішувати проблеми та ефективно комунікувати. Ураховуючи ці інноваційні підходи, необхідно трансформувати традиційні освітні моделі так, щоб вони відповідали вимогам сучасного ринку праці [7, с. 172]. Оскільки XXI століття вимагає від управлінців і підприємців не лише професійних знань, а й здатності адаптуватися до змін та інновацій, освітні програми повинні інтегрувати новітні технології та методи навчання [8, с. 77]. Це дозволить підготувати майбутніх лідерів до реальних викликів сучасного бізнесу, щоб вони могли ефективно управляти організаціями та здійснювати успішну підприємницьку діяльність у глобалізованому світі.

Висновки. Впровадження інноваційних освітніх практик в контексті формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти є важливим кроком до підготовки висококваліфікованих управлінців і підприємців, здатних ефективно діяти в умовах швидко змінюваного бізнес-середовища. Інтеграція

цифрових технологій, міждисциплінарного навчання, гейміфікації, менторства та проєктної діяльності дозволяє не лише розвивати технічні та управлінські навички, але й формувати важливі лідерські компетентності, такі як стратегічне мислення, комунікаційна гнучкість та емоційний інтелект. Урахування цих підходів у навчальних програмах вищих навчальних закладів є необхідною умовою для підготовки студентів до реальних вимог ринку праці XXI століття. Відповідно, модернізація традиційних освітніх моделей із застосуванням інноваційних методів навчання має стати ключовим етапом у розвитку конкурентоспроможних фахівців, готових до лідерства в глобалізованому світі.

Подальші дослідження можуть зосередитися на оцінці ефективності впровадження конкретних інноваційних освітніх практик у вищих навчальних закладах, зокрема в контексті конкретних галузей менеджменту та підприємництва. Необхідно також дослідити вплив новітніх технологій, таких як штучний інтелект та віртуальна реальність, на розвиток лідерських компетентностей. Крім того, важливим напрямом буде аналіз результативності менторських програм і проєктної діяльності у підготовці майбутніх управлінців і підприємців, а також визначення моделей співпраці між освітніми установами та бізнес-середовищем для максимальної ефективності навчання.

Список використаних джерел

1. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
2. Коваленко І. Аналіз проблем регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Слово національної школи суддів України*. 2022. № 1–2(38–39). С. 160 – 170
3. Курбанова Х. Інноваційне освітнє середовище у закладах вищої освіти – педагогічна умова формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічної підготовки. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2024. № 2. С. 18–30.

4. Мацук Л., Кузенко О., Кузенко П. Створення інноваційного освітнього середовища в контексті модернізації ЗВО України. *Молодь і ринок*. 2021. № 4. С. 119 – 124. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/issue/view/14259> (дата звернення: 10.05.2025).

5. Нестуля О. О. Дидактика лідерства. Сучасні погляди на формування лідерської компетентності здобувачів вищої освіти: монографія / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля, Н. В. Кононец. Полтава: ПУЕТ, 2021. 591 с.

6. Освітнє лідерство: від теорії до практики : монографія / авт. кол.; за наук. ред. В. Р. Міляєвої; Київський університет імені Бориса Грінченка [Електронне видання]. Київ; Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2021. 296 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36659/> (дата звернення: 10.05.2025).

7. Сергієнко Т.І. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.* 2025. № 10. С. 169-176. <https://doi.org/10.31110/2710-3730/2025-10>; URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol10_2025.pdf (дата звернення: 10.05.2025).

8. Смолінчук Л., Сінь Ч. Створення інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти*. Київ. 2022. С. 77 – 78.

9. Створення ефективного інноваційного освітнього середовища – головний вектор сучасного розвитку НАВС. URL: <https://www.naiiu.kiev.ua/news/stvorennyaefektivnogo-innovacijnogo-osvitnogo.html> (дата звернення: 10.05.2025).

10. Школа лідерів професійної освіти як інноваційна модель підвищення кваліфікації педагогів в умовах сталого розвитку: цифровий програмно-методичний комплекс: В. Сидоренко, А. Єрмоленко, Л. Горошкова / за науковою редакцією доктора педагогічних наук В.В. Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2021. 114 с.